

Cílem této práce je podat rozbor právní úpravy uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech soukromoprávních. Středem našeho zájmu jsou majetková rozhodnutí, která mohou následně být předmětem nuceného výkonu. Rozhodnutí v nemajetkových věcech jsou namnoze uznávána odlišným způsobem a jejich výkon je z povahy věci vyloučen.¹

Předkládaná práce nabízí srovnání autonomní úpravy klíčových otázek uznání a výkonu u vybraných států. V návaznosti na podaný přehled zkoumá odpovídající ustanovení naší národní úpravy. Následuje rozbor úpravy v komunitárním právu a v Luganské úmluvě. Nejvyšší ambicí autora bylo identifikovat problematická místa a nabídnout možná řešení; zabýváme se nejen současným stavem, ale i perspektivami vývoje práva na tomto poli.

Struktura práce odpovídá výše nastíněnému schématu. Nejprve jsou představeny jednotlivé prameny úpravy. Významným pramenem práva uznání a výkonu jsou mezinárodní smlouvy, zejm. tzv. *conventions doubles*. Nelze pominout dnes již téměř vytlačenou Bruselskou úmluvu², která zásadním způsobem ovlivnila současnou podobu režimu uznání a výkonu cizích rozhodnutí v Evropě. Následuje výklad stále aktuální Luganské úmluvy³. Dále se zabýváme rozbohem práva ES, které soustavně prochází rozsáhlým vývojem, a autonomní úpravou obsaženou v zákonech.

Mimořádnou úlohu pro správné pochopení pozitivní úpravy a jejího dopadu na praxi mají soudní rozhodnutí. Judikatura není sice tradičně v systému kontinentálního práva považována za pramen práva, nicméně současná literatura připouští, že soudní rozhodování, a to zejména tzv. konstantní judikatura vyšších soudů, která bývá publikována, působí, jako by

---

¹ K možnosti výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých v ČR srov. R 26/87, str. 249 a str. 255. Vaške, V.: Uznání a výkon cizích rozhodnutí ve věcech soukromoprávních podle českého a německého práva. *Právník*, 2000/4, str. 388. Kučera, Z., Tichý, L.: Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním. *Panorama*, 1989, str. 308, 321. Kučera, Z., Tichý, L.: K některým otázkám uznání cizích rozhodnutí v ČSSR. *Právník* 1986, str. 722.

² Úmluva o soudní příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Brusel, 27.9.1968, ÚV č. L 299 z 31.12.1972, str. 32-42. Konsolidovaná verze ÚV č. C 27 z 26.1.1998, str. 1-27.

³ Úmluva o soudní příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Lugano, 16.9.1988, ÚV č. L 319 z 25.11.1988, str. 9-48.

byla pramenem práva. Mluví se o dotváření práva.⁴ Role judikatury v oblasti mezinárodního civilního procesu je proto rovněž rozebírána v úvodní části práce věnované pramenům práva uznání a výkonu.

Práce dále pokračuje kapitolou, která má za účel podat výklad pojmu cizí rozhodnutí. Popisuje, které typy exekučních titulů mohou být předmětem uznání, rozebírá požadavky, které jsou na ně kladeny, potřebné vlastnosti a náležitosti těchto aktů.

Čtvrtá kapitola se soustřeďuje na samotný institut uznání a jeho podstatu. Jsou zde mj. rozebírány účinky uznání a způsob uznání cizích rozhodnutí.

Následuje kapitola o výkonu cizích rozhodnutí. Jedná se o vymezení obsahu tohoto pojmu a zkoumání předpokladů nuceného výkonu. Z hlediska efektivnosti rozebíraného systému uznání a výkonu je mj. nutné se zamyslet nad nákladností a délkou trvání celé procedury.

Důležitou součástí této práce představuje šestá kapitola, která analyzuje jednotlivé podmínky uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Podmínky, za nichž jsou rozhodnutí uznávána, odrážejí hodnoty a zájmy jednotlivých států. Otázkou je, do jaké míry se tyto shodují, anebo rozcházejí, zda jsou uplatňované podmínky opodstatněné, anebo zbytečné, resp. přežitě, zda-li skutečně chrání zájmy států a účastníků řízení, zda je další trvání jednotlivých podmínek ospravedlnitelné a žádoucí. Také zde nechybí rozbor řešení zastávaného v Nařízení Brusel I a v Luganské úmluvě.

V sedmé kapitole přinášíme rozbor Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004 zavádějící evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Toto nařízení se stalo účinným teprve 21.10.2005 a přináší poměrně zásadní změny ve prospěch věřitelů. Zajímavé otázky se nabízejí zejména s jeho promítnutím do českého procesního práva.

V rámci jednotlivých kapitol jsou citována rozhodnutí ESD a dále také významná rozhodnutí některých národních evropských soudů, a to zejména soudů německých, která jsou našemu právnímu řádu nejen geograficky blízká a

---

⁴ Knapp, V.: Teorie práva, I. Vydání. Praha, C.H.Beck, 1995, str. 133 n.

mohou tak částečně suplovat nedostatek rozhodnutí českých soudů v této oblasti mezinárodního procesního práva.

Právní úprava uznání a výkonu cizích rozhodnutí nabrala v našem státě na významu zejména v souvislosti s otevřením naší ekonomiky zahraničním investorům, které přinesly zásadní společenské změny ve střední a východní Evropě po roce 1989. Otevírání hranic, liberalizace obchodu a mezinárodního styku vůbec přispěli k volnějšímu pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil. Tento proces nabral dále na obrátkách v souvislosti se vstupem České republiky do EU.

Globalizace hospodářského a společenského života vyžaduje adekvátní režim soudnictví mezi státy a odpovídající přístup k uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. Zdá se proto vhodné přehodnotit příliš restriktivní postoje k uznání cizích rozhodnutí, které dosud přetrvávají v právu mnohých zemí.

Velmi výrazně se potřeba překonání teritoriální omezenosti účinků soudních rozhodnutí projevuje v rámci Evropské unie. Tvůrci Bruselské (a později Luganské) úmluvy stanovili jednotné podmínky a v podstatě jednotnou proceduru pro uznání rozhodnutí soudů členských států (úmluvy). Osvědčený mechanismus byl bez větších změn převzat do Nařízení Brusel I. Další zjednodušení režimu uznání a výkonu soudních rozhodnutí v rámci EU nabízí zmíněné Nařízení zavádějící evropský exekuční titul pro nesporné nároky. To je ovšem pouze pilotní projekt. Na konci těchto snah stojí představa volného pohybu všech soudních rozhodnutí v majetkových věcech.⁵ Byl by tak v tomto směru naplněn požadavek pro vytvoření jednotného justičního prostoru, v jehož rámci by rozhodnutí byla vykonávána přímo, bez možnosti přezkumu ve státě uznání.